

แนวทางการสร้างความปรองดองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

สุเทพ เอี่ยมคง
วิทยาการเชี่ยวชาญ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

เป็นความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่มีมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานนั้น มีสาเหตุหลักเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมและกระบวนการยุติธรรม อันส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของชาติ เมื่อมองลึกลงไป เฉพาะความขัดแย้งทางการเมือง อันเป็นต้นธารความขัดแย้งที่สร้างความบอบช้ำมาสู่สังคมไทย ล้วนมาจากการแสวงหาอำนาจทางการเมือง เป็นการแข่งขันช่วงชิงอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้ต่างระดมทรัพยากรและฐานการสนับสนุนเพื่อเอาชนะกันทางการเมือง ใช้วิธีการชุมนุมที่ยืดเยื้อ สร้างวาทกรรมความขัดแย้ง แบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน ทั้งในระดับผู้นำและหมู่ประชาชนผู้สนับสนุนแนวทางของพรรคการเมือง สังคมถูกแบ่งแยกจนเกิดการเผชิญหน้า การกระทำผิด ละเมิดกฎหมาย จนกระทั่งเกิดการตอบโต้กันด้วยความรุนแรงที่นำมาสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน เสียชีวิตและบาดเจ็บของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนจำนวนมาก ต่างฝ่ายต่างมองมุมของตนและเห็นเป็นความถูกต้อง และต่างแสวงหากลไกต่าง ๆ เพื่อสร้างความชอบธรรมในชัยชนะบนความร้าวรานของบ้านเมืองอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาทางความมั่นคงภายในประเทศที่บั่นทอนเสถียรภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

เพื่อแก้ไข เยียวยา และป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต จำเป็นที่จะต้องแสวงหาแนวทางในการอยู่ร่วมกัน บนความแตกต่างทางความคิดและเพื่อให้เกิดสันติสุขที่ยั่งยืนในระยะยาว ที่จะส่งผลต่อเสถียรภาพของการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของไทย อย่างแท้จริง ต่อไป

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ และการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ดำเนินไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. 2557 ข้อ 10 (5) จึงแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดองขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่

1. พิจารณาศึกษาและแสวงหาแนวทางเพื่อลดและยุติความขัดแย้งทางการเมืองในทุกระดับให้ชนในชาติเกิดความรู้จักสามัคคี บนพื้นฐานความคิดที่แตกต่าง เพื่อนำไปสู่การสร้างความปรองดองเกิดขึ้น
2. จัดทำแผนดำเนินงานในการสร้างความปรองดองให้ครอบคลุมไปกับกระบวนการปฏิรูปประเทศ ที่มาจากข้อมูลและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การชุมนุมอันเกี่ยวเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2557
3. จัดทำข้อเสนอแนวทางการเยียวยาแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การชุมนุมอันเกี่ยวเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2557 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
4. อำนวยกรให้มีกรจัดทำและเผยแพร่ฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การชุมนุมอันเกี่ยวเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2557 ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ต้องการการเยียวยาและฟื้นฟูวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ

การสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นโดยเร็ว จึงเป็นความปรารถนาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการศึกษาแนวทางการสร้างความปลอดภัย สภาปฏิรูปแห่งชาติ จึงสานต่อความคาดหวังของสังคมไทยและประชาคมระหว่างประเทศ ที่ต้องการเห็นความสงบ สันติ ความสมัครสมานสามัคคีของชนในชาติ ร่วมกันสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้เกิดขึ้น สมานรอยรั้วที่ได้หยั่งลึก ที่มีไข่เกิดขึ้นในระบบการเมืองเท่านั้น แต่เข้าไปสู่ในระดับของสังคมวัฒนธรรม ในชุมชน และขยายเข้าสู่สถาบันครอบครัว จึงถึงเวลาแล้วที่สังคมไทย ต้องแสวงหาแนวทางในการอยู่ร่วมกัน บนความแตกต่างทางความคิด เพื่อให้เกิดสันติสุขที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ขณะเดียวกัน คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้มองเห็นความสำคัญของการสร้างความปลอดภัย ว่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปมิติอื่น ๆ หากไม่อาจสร้างสังคมให้สันติสุขขึ้นมาได้ หรือไม่อาจสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์เกิดขึ้นมาได้ ภาวะ “เสียของ” ทั้งโอกาส และเวลาที่จะนำพาประเทศก้าวหลุดพ้นจากความขัดแย้งภายในประเทศ และมุ่งเข้าสู่การแข่งขันบนเวทีระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะชะงักงันมาอย่างยาวนาน ย่อมบังเกิดขึ้นและคงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ การกำหนดให้มีหมวดการปฏิรูปและการสร้างความปลอดภัย ยังจะทำให้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มีเป้าหมายที่ชัดเจนและตอบเจตจำนงการเข้ายึดอำนาจการปกครอง มิเช่นนั้น ย่อมไม่แตกต่างจากฉบับที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม กฎหมายไม่ใช่คำตอบทั้งหมดที่จะสร้างอารมณ์ความรู้สึกของประชาชนที่ยืนอยู่คนละฟากฝั่งได้ กระบวนการทางสังคมต่างหากที่จะช่วยเติมแต่งส่วนที่กฎหมายไม่อาจเข้าถึงได้ การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างความปลอดภัย ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการปฏิรูปปรับเปลี่ยนในเชิงกรอบแนวคิดและเชิงโครงสร้างที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดสมดุลในมิติของการเมือง เศรษฐกิจและสังคม สร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศที่ตั้งอยู่บนฐานของความมั่นคงของมนุษย์และหลักของนิติรัฐ นิติธรรม ส่งเสริมคุณค่าของพหุวัฒนธรรม ที่คนในสังคมเคารพและอยู่ร่วมกันได้ ไม่สร้างวาทกรรมการขัดแย้ง ไม่ใช่สื่อสารมวลชนอันหลากหลายเป็นเครื่องมือขยายความขัดแย้ง แม้มีความคิดเห็นและการให้คุณค่าในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ก็ยังอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม และสัมพันธ์กันเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกันได้ มีสำนึกรับผิดชอบผลจากการกระทำของตน ไม่กดขี่เอารัดเอาเปรียบ และตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรีของผู้อื่น รวมทั้งเป็นสังคมที่มีวุฒิภาวะและทักษะในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทได้ด้วยสันติวิธี

ดังนั้น การนำเครื่องมือต่าง ๆ ตามแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านจากสังคมความขัดแย้งมาสู่สังคมสันติสุข ต้องอาศัยการออกแบบเครื่องมือ กลไก และกระบวนการที่ยึดโยงกับสภาพความขัดแย้งที่เป็นจริงที่จะนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งจังหวะเวลาที่เหมาะสมด้วย

ในกรณีของสภาพความขัดแย้งในสังคมไทย ในระยะเวลาที่ผ่านมา มีการใช้การเจรจาไกล่เกลี่ย การใช้กลไกในระบบยุติธรรมปกติ และความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน แต่ยังคงขาดการมองและปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการให้เกิดผลอย่างต่อเนื่องให้เป็นองค์รวม เลือกมองและเลือกใช้กระบวนการการที่ตนเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์ มากกว่าประโยชน์ของสังคม พร้อมทั้งขับเคลื่อนกระบวนการที่ทำให้ฝ่ายที่มีความเห็นต่างขาดความชอบธรรม ดังจะเห็นได้จากผลการรายงานขององค์กร หน่วยงาน กรรมการคณะต่าง ๆ ที่ได้เคยมีการศึกษา พิจารณาวางแผนเพื่อสร้างความปลอดภัยมาก่อนหน้านี้

ในที่นี้ จึงขอเสนอแนวทางการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์ แบ่งออกเป็นช่วงเวลา ดังนี้
ระยะสั้น ระหว่างการจัดทำรัฐธรรมนูญ

1. ยุติการเผชิญหน้าทำทนายทุกรูปแบบ สร้างความไว้วางใจและพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการเจรจาระหว่างคู่ขัดแย้งเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งร่วมกัน เปิดพื้นที่สนทนาหารือกับผู้นำในความ

ขัดแย้ง เพื่อสร้างบรรยากาศและความไว้วางใจระหว่างฝ่ายต่าง ๆ หากจุดร่วมในหลักการและวิธีการที่จะนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยของคนในชาติ

2. การจัดตั้งกลไกที่มีความเป็นกลางและอิสระขึ้นมาตรวจสอบและค้นหาความจริงให้ครบถ้วน ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2557

3. ให้การเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบกลุ่มต่าง ๆ ตามหลักมนุษยธรรม วางมาตรการกำหนดขอบเขตเรื่องการชุมนุมและมาตรการในการเยียวยาผลกระทบจากเหตุรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการชุมนุมทางการเมือง ให้มีกฎหมายรองรับ อาทิ การบำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การช่วยเหลือหาอาชีพให้คนพิการทุพพลภาพหรือผู้ที่สูญเสียหัวหน้าครอบครัว การดูแลการศึกษาแก่ลูกกำพร้า การช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ การให้คำแนะนำด้านกฎหมาย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ครอบครัวของจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว การให้ความเป็นธรรมในติดตามและเร่งรัดความคืบหน้าด้านคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการชุมนุมทางการเมืองของทุกฝ่าย โอกาสในการรับรู้ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ เป็นต้น

4. เร่งรัดการสอบสวนคดีที่ไม่มีความคืบหน้าและอำนวยความสะดวกตามวิธีการในกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ โดยเคารพถึงสิทธิของผู้ต้องหา กำหนดฐานความผิดของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด หรือก่อเหตุรุนแรง ปกป้องสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบ

5. ทบทวนกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความปลอดภัย โดยไม่กระทบกระเทือนต่อหลักนิติรัฐ

6. การสื่อสารกับสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และความตระหนักรู้ถึงผลของความขัดแย้ง การปรับบทบาทของสื่อมวลชน โดยมุ่งให้เกิดความเคารพในความเป็นมนุษย์และลดอคติระหว่างคนในสังคม

7. ฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในความขัดแย้ง โดยการจัดกระบวนการให้มีการรับฟังและแลกเปลี่ยนมุมมองกันอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่ขัดแย้งโดยคำนึงถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

ระยะกลาง หลังการประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญ

1. จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นธรรม โปร่งใส โดยองค์กรที่น่าเชื่อถือ

2. มีคณะรัฐมนตรีที่มีความหลากหลาย สมดุล และแสดงออกถึงความเสียใจ ขอโทษต่อเหตุการณ์ที่รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการจนเกิดความสูญเสียกับสังคมโดยรวม

3. ขับเคลื่อนกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ให้เป็นที่ยอมรับในสังคม ส่งเสริมให้พลเมืองใช้อำนาจการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ง่ายขึ้น

4. เผ่าระวัง ติดตามสถานการณ์ ทบทวนมาตรการ และกำหนดมาตรการในการป้องกันความขัดแย้งในอนาคต

5. จัดทำฐานข้อมูลผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2557 ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มผู้บาดเจ็บ พิการ กลุ่มญาติผู้เสียชีวิต กลุ่มผู้ที่ทรัพย์สินเสียหาย กลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบทางคดี มีข้อหา มีหมายจับและถูกดำเนินคดี และชุมชนในละแวกใกล้เคียงกับการชุมนุม

ระยะยาว นโยบายของคณะรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในบทบาทองค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐ

1. สร้างความตระหนักและเครื่องเตือนใจ เพื่อให้สังคมได้เรียนรู้บทเรียนจากความขัดแย้งทางการเมือง ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปในระดับโครงสร้างที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลในมิติการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

2. สร้างวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศที่ตั้งอยู่บนฐานของความมั่นคงของมนุษย์และหลักของนิติรัฐ นิติธรรม ส่งเสริมคุณค่าของสังคมพหุวัฒนธรรม ที่คนในสังคมเคารพและอยู่ร่วมกันได้ แม้มีความคิดเห็นและการให้คุณค่าในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ก็ยังอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของสังคม และสัมพันธ์กัน เช่นคนในครอบครัวเดียวกันได้ มีสำนึกรับผิดชอบผลจากการกระทำของตน ไม่กดขี่เอารัดเอาเปรียบ และตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรีของผู้อื่น

3. วางมาตรการป้องกันเหตุเกิดขึ้นซ้ำ เพื่อให้สังคมได้เรียนรู้บทเรียนจากความขัดแย้งทางการเมือง สร้างสังคมที่มีภูมิภาวะและทักษะในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทได้ด้วยสันติวิธี

4. การหาฉันทามติร่วมในการกำหนดขอบเขตและจังหวะเวลาของการนิรโทษกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมทางการเมืองที่สังคมยอมรับได้ เช่น ไม่ครอบคลุมคดีทุจริต คดีอาญาร้ายแรงที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ชีวิต คดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เป็นต้น

5. การสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วนและความรู้สึกเป็นเจ้าของกระบวนการปฏิรูปประเทศและการสร้างความปรองดอง เพื่อกำหนดกติกาในการอยู่ร่วมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. กำหนดให้การสร้างความปรองดองสมานฉันท์ เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันดำเนินการให้เกิดขึ้น

แนวทางการสร้างความปรองดองตามรัฐธรรมนูญใหม่

กระบวนการจัดทำรัฐธรรมนูญเพื่อนำประเทศออกจากปัญหาวิกฤติความขัดแย้งนี้ ได้มีความชัดเจนในคราวประชุมคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญครั้งที่ 5 วันศุกร์ที่ 14 พฤศจิกายน 2557 ซึ่งเห็นควรให้มีการจัดทำกรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญในส่วนของภาค 4 การปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง หมวด 2 การสร้างความปรองดอง จึงอาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. 2557 ข้อ 87 วรรคห้า ประกาศคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ตั้งคณะกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ 10 การสร้างความปรองดอง โดยเป็นการศึกษา จัดทำสารัตถะ และกำหนดประเด็นที่จะนำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เสนอต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองขึ้นเพื่อก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล หน่วยงานของรัฐ และพลเมือง ที่ต้องจัดให้มีการปฏิรูปและการสร้างความปรองดองให้แล้วเสร็จภายในห้าปีนับจากวันถัดจากวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน รัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเสนอให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติให้บทบัญญัติในภาคนี้คงใช้บังคับอยู่ต่อไป ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากออกเสียงประชามติเห็นชอบ

นั่นหมายความว่า การปฏิรูปประเทศและกระบวนการสร้างสังคมปรองดองสมานฉันท์จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในห้าปีนับจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ แต่กระบวนการทั้งหลายที่ดำเนินการยังไม่เสร็จสิ้น ยังมีเวลาให้ดำเนินการต่ออีกห้าปี โดยการร้องขอของพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน หรือรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี ซึ่งจะต้องทำประชามติเห็นชอบก่อนจึงจะต่อเวลาออกไปได้

2. เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสมานฉันท์ ความรักสามัคคี และความปรองดองระหว่างคนในชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมประชาธิปไตยที่มีความแตกต่างหลากหลาย และสร้างแนวทางทางที่จะนำพาประเทศไปสู่ความมีเสถียรภาพและสันติสุขอย่างยั่งยืน ในกระบวนการขับเคลื่อนให้เกิดการปรองดองโดยอาศัยกลไกของรัฐธรรมนูญ ให้มีคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่เกินสิบห้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งไม่เป็นฝักฝ่ายทางการเมืองหรือความขัดแย้ง และผู้ซึ่งเป็นผู้นำในความขัดแย้ง

ส่วนที่มา วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยธุรการ และการอื่นที่จำเป็น ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติบัญญัติ ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำ และเมื่อแล้วเสร็จจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำพาประเทศออกจากความขัดแย้งได้

ทั้งนี้ ในระหว่างการสร้างกลไกดังกล่าว จะต้องขับเคลื่อนทางสังคมควบคู่ไปด้วย เพราะ “ความปรองดอง” เป็นภาวะของอารมณ์ ความรู้สึก และสำนึกความรับผิดชอบของคนในสังคมด้วย เช่นกัน

3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติ มีดังนี้

(1) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อหาสาเหตุแห่งความขัดแย้งในประเทศ ความเสียหายที่เกิดขึ้น และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภา ทั้งนี้ โดยพิจารณารายงานหรือผลการศึกษาที่องค์กรต่าง ๆ จัดทำขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(2) เสริมสร้าง ดำเนินการ และประสานงานให้เกิดสภาวะที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และปรองดองในหมู่ประชาชนทั้งประเทศ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน และสร้างเครือข่ายในการสร้างความปรองดองในภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีกระบวนการสร้างความปรองดองเกิดขึ้น

(3) เป็นคนกลางในการประสานระหว่างผู้นำในความขัดแย้งทุกกลุ่มเพื่อลดหรือยุติความขัดแย้งระหว่างกัน

(4) รวบรวมข้อเท็จจริงและทำรายงานเกี่ยวกับความขัดแย้ง การละเมิดกฎหมาย การละเมิดสิทธิมนุษยชนและผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้กระทำ ทั้งนี้ โดยจะเปิดเผยชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือข้อมูลอื่นใดที่ทำให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ใดไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กฎหมายบัญญัติ

(5) ให้การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและครอบครัว รวมทั้งฟื้นฟูศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบ

(6) เสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกากอภัยโทษแก่บุคคลซึ่งให้ความจริงอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การดำเนินงาน และผู้กระทำซึ่งได้แสดงความสำนึกผิดต่อคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติแล้ว

(7) ให้การศึกษาและเรียนรู้แก่สาธารณชนเพื่อให้ตระหนักถึงผลของความรุนแรง ความเกลียดชัง รวมทั้งความจำเป็นและประโยชน์ของการใช้สันติวิธีแก้ปัญหาความรุนแรง ตลอดจนสร้างเครื่องเตือนใจให้สังคมรำลึกถึงผลร้ายและความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อจะร่วมกันป้องกันมิให้เกิดเหตุดังกล่าวอีก

(8) ส่งเสริมและเสนอแนะการปฏิรูปเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรม โดยเคารพความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม และเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อการดังกล่าวต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยเพื่อเสนอต่อรัฐสภา

เพื่อให้คณะกรรมการที่จะตั้งขึ้นนี้ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องกังวลเรื่องขอบเขตอำนาจ งบประมาณ กำลังคน เครื่องมืออื่นที่จำเป็น กำหนดบังคับให้คณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานของรัฐ ต้องให้ความร่วมมือ รวมทั้งต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่การดำเนินการของคณะกรรมการอิสระเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติด้วย

สรุปและข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

การสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงมิใช่ภารกิจที่จะสำเร็จได้ชั่วข้ามคืน ในที่นี้เห็นสมควรที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการในสองส่วนด้วยกัน

กระบวนการทางสังคม โดยความร่วมมือกันในทุกภาคส่วน นับว่ามีบทบาท ที่จะขับเคลื่อนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้น และถือเป็นหนทางก้าวแรกเพื่อที่จะนำพาประเทศก้าวต่อไปอย่างมั่นคง คู่ขัดแย้งที่เคยเผชิญหน้ากันต้องหันกลับมาเจรจาพูดคุยกันด้วยเหตุด้วยผล ลดอคติระหว่างกัน ให้เกียรติกันและกัน อันจะเป็นการลดช่องว่างและเงื่อนไขที่ไม่สามารถดำเนินการได้สู่หนทางที่เป็นไปได้

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้สังคมสู่สันติสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตามการมีบทกฎหมายที่แม้ว่าจะดีเลิศสมบูรณ์อย่างไร ก็ไม่อาจทำให้บรรลุความสำเร็จ หากอารมณ์ ความรู้สึกของคนในสังคมยังไม่คล้อยตามเห็นด้วย ดังนั้น ทั้งสองส่วนต้องดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความปรองดองไปพร้อม ๆ กัน

บรรณานุกรม

1. คำสั่งสภาพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติ ที่ 15/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดอง ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2557
2. คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริง เพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). (2555). รายงานฉบับสมบูรณ์ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริง เพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555. สืบค้น 2 เมษายน 2558 จาก <http://www.slideshare.net/FishFly/2553-2554-14315242>
3. บันทึกการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดอง ครั้งที่ 4/2558 วันที่ 5 มีนาคม 2558
4. บันทึกการประชุมคณะกรรมการการศึกษาแนวทางการสร้างความปรองดอง ครั้งที่ 5/2558 วันที่ 31 มีนาคม 2558
5. ประกาศคณะกรรมการสิทธิการร่างรัฐธรรมนูญ เรื่อง ตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ 10 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2557
6. สถาบันพระปกเกล้า. (2555). รายงานวิจัย เรื่อง การสร้างความปรองดองแห่งชาติ. สืบค้น 2 เมษายน 2558 จาก <http://www.kpi.ac.th/kpith/images/stories/2012/reconciliation/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%201-6.pdf>